

ISBIH

Institut za standardizaciju
Bosne i Hercegovine

ISSN 2712-0449

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ

2018

IMPRESUM

Osnivač i izdavač

Institut za standardizaciju BiH

Za izdavača

direktor

Aleksandar Cincar

Glavni i odgovorni urednik

Aleksandar Cincar

Uređivački odbor

Borislav Kraljević

Goran Tešanović

Dejana Bogdanović

Miljan Savić

Biljana Maletić

Dizajn

2MB, Istočno Sarajevo

Tiraž

100 primjeraka

Institut za standardizaciju

Bosne i Hercegovine

Trg Ilidžanske brigade 2b

71123 Istočno Sarajevo

Tel: +387 57 310 560

Fax: +387 57 310 575

Email: stand@bas.gov.ba

www.bas.gov.ba

ISBIH

Institut za standardizaciju
Bosne i Hercegovine

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ ZA 2018. GODINU

Uvodna riječ

Poštovani,

Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine je u skladu sa svojom misijom i u 2018. godini provodio aktivnosti s ciljem održavanja i unapređivanja sistema standardizacije u Bosni i Hercegovini, zastupajući interese svih zainteresovanih strana, te poštujući zahtjeve i preporuke evropskih i međunarodnih organizacija za standardizaciju. Za Institut je 2018. godina bila godina izazova, očekivanja, ali i ispunjenih ciljeva.

Prije svega, želio bih da istaknem značaj i rezultate projekta „Podrška Institutu za standardizaciju BiH u području primjene evrokodova“, čija je implementacija završena u 2018. godini. Projekat je realizovan uz finansijsku podršku Češke razvojne agencije (ČRA) i Češke kancelarije za standarde, metrologiju i ispitivanje (ÚNMZ).

Najznačajniji rezultati projekta jesu usvajanje metodom prevoda 57 dijelova svih 10 evrokodova (oko 4.800 stra-

na), izrada 5 nacionalnih dodataka, te kreiranje 4 interaktivne mape uz odabrane nacionalne dodatke. U sklopu projekta pripremljen je i objavljen Priručnik za evrokodove, koji je podijeljen građevinskim fakultetima ili odsjecima za građevinu svih univerziteta u Bosni i Hercegovini.

Takođe, kreirana je posebna veb stranica posvećena evrokodovima, implementirano je softversko rješenje za funkcionalno čuvanje zapisa u procesu sertifikacije proizvoda, te su organizovana dva seminara i konferencije. Napomenuo bih da rezultati projekta predstavljaju i jedan od koraka na putu Bosne i Hercegovine ka Evropskoj uniji s obzirom da je Evropska komisija još 2010. godine dala nalog da sve države članice u potpunosti implementiraju evrokodove.

Sa 31. 12. 2018. godine broj bosanskohercegovačkih standarda i drugih standardizacionih dokumenata iznosio je 33.150, a u toku 2018. godine usvojeno je

2.006 standarda.

Posebno bih želio da istaknem da su u protekloj godini 52 standarda usvojena metodom prevoda, a objavljeno je i 12 izvornih standarda. Prihodi od prodaje standarda su za 11% bili veći u odnosu na prihode koji su ostvareni u 2017. godini, što je veoma značajan pokazatelj našeg poslovanja.

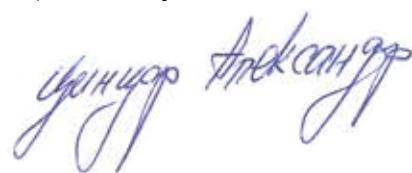
Institut je ispunjavao o baveze i unapređivao saradnju s evropskim i međunarodnim organizacijama za standardizaciju i održavao tradicionalno dobru saradnju s državnim tijelima za standardizaciju zemalja regiona. Nastavljena je kontinuirana saradnja Instituta sa institucijama BiH na državnom, entitetском i nivou Brčko Distrikta, a s ciljem unapređenja i jačanja saradnje s akademskom zajednicom u Bosni i Hercegovini u decembru 2018. godine potpisani je Memorandum o razumijevanju i saradnji u oblasti standardizacije između Instituta za stan-

dardizaciju BiH i Arhitektonsko-građevinsko-geodetskog fakulteta Univerziteta u Banjoj Luci.

Savjet za standardizaciju BiH, kao stručno i savjetodavno tijelo Instituta, održao je u 2018. godini tri sjednice na kojima je razmatrao i usvajao dokumente koji se odnosne na rad Instituta, kao i novi Pravilnik o proceduri pripremanja, donošenja i objavljivanja bosanskohercegovačkih standarda.

Želio bih da se iskreno zahvalim svim članovima Savjeta za standardizaciju BiH, članovima stručnih tijela Instituta, te svim zaposlenim koji su svojim radom i trudom u protekloj godini doprinijeli unapređenju sistema standardizacije u Bosni i Hercegovini.

S poštovanjem,

Aleksandar Cincar

Direktor

Sadržaj

Uvodna riječ

1. Bosanskohercegovačka standardizacija

1.1 Institut za standardizaciju

1.2 Nadležnosti Instituta za standardizaciju

2. Organizacija Instituta za standardizaciju

3. Učešće u radu međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju

3.1 Učešće na godišnjim skupštinama

3.2 Sedma balkanska konferencija

4. Pripremanje, donošenje i objavljivanje bosanskohercegovačkih standarda

4.1 Stručna tijela Instituta

4.2 Standardi preuzeti u bosanskohercegovačku standardizaciju

5. Bosanskohercegovački tehnički komiteti prema području standardizacije

6. Projekat – evrokodovi

7. Direktive Novog pristupa

8. Rad Ex-komisije

9. Aktivnosti BAS Info centra

10. Prodajne aktivnosti

11. Promocija Instituta, standarda i standardizacije

11.1 Izdavanje Glasnika

11.2 Društvene mreže

11.3 Promotivne publikacije

11.4 Konferencije, obuke, seminari

1

Bosanskohercegovačka standardizacija

1 Bosanskohercegovačka standardizacija

1.1 Institut za standardizaciju

Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine (BAS) osnovan je razdvajanjem Instituta za standarde, metrologiju i intelektualnu svojinu Bosne i Hercegovine (BASMP). Konačna podjela BASMP-a na tri instituta, kao tri samostalne državne upravne organizacije - Institut za standardizaciju BiH, Institut za metrologiju BiH, Institut za intelektualnu svojinu BiH, završena je 1. januara 2007. godine. Od tada Institut za standardizaciju BiH radi kao samostalna državna upravna organizacija i predstavlja državno, nacionalno tijelo za standardizaciju BiH odgovorno Savjetu ministara BiH.

1.2 Nadležnosti Instituta za standardizaciju

Na osnovu Zakona o osnivanju Instituta za standardizaciju BiH („Službeni glasnik BiH“, br. 44/04), Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine je državna naučno–stručna institucija, nadležna da:

u području standardizacije:

- predlaže strategiju standardizacije u Bosni i Hercegovini,
- priprema i izdaje bosanskohercegovačke standarde (BAS),
- predstavlja i zastupa Bosnu i Hercegovinu u evropskim i međunarodnim organizacijama za standardizaciju,
- obavlja poslove koji proizilaze iz međunarodnih sporazuma i članstva u tim organizacijama,
- učestvuje u pripremanju tehničkih propisa,
- razvija informacioni sistem o standardima i drugim srodnim dokumentima,
- proglašava standarde BiH (BAS),
- organizuje i provodi specijalističko obrazovanje kadrova u području standardizacije,
- bavi se izdavačko-publicističkom djelatnošću iz područja standardizacije.

u području ocjenjivanja usaglašenosti:

- učestvuje u uspostavljanju i održavanju sistema sertifikovanja u skladu s evropskim modelom,
- zastupa Bosnu i Hercegovinu u evropskim i međunarodnim organizacijama za ocjenjivanje usaglašenosti, i
- organizuje edukaciju iz područja ocjenjivanja usaglašenosti.

MISIJA

Voditi, održavati i unaprijediti sistem standardizacije u BiH zastupajući interes svih zainteresovanih strana u oblasti standardizacije, poštujući zahtjeve i preporuke evropskih i međunarodnih organizacija za standardizaciju radi uspostavljanja i održavanja efikasnog nacionalnog sistema standardizacije.

VIZIJA

Biti evropska institucija od nacionalnog značaja, prepoznatljiva na nacionalnom i globalnom nivou, koja nudi i omogućava korištenje standarda, usluga i visokokvalitetnih rješenja.

CILJEVI

Na osnovu dokumenta "Strateški okvir za BiH", koji je usvojio Savjet ministara Bosne i Hercegovine, Institut za standardizaciju BiH realizacijom aktivnosti iz svoje nadležnosti doprinosi realizaciji sljedećih ciljeva:

Opšti cilj: Integrisani rast

Strateški cilj: Unapređenje razvoja konkurentnog ekonomskog okruženja

Srednjoročni cilj: Unapređenje sistema infrastrukture kvaliteta u skladu sa legislativama i dobrom praksom EU, efikasnija regulacija tržišta u svrhu obezbjeđenja slobodnog kretanja robe i usluga i tržišne fer konkurencije.

1 Bosanskohercegovačka standardizacija

Zadatke iz oblasti standardizacije u Bosni i Hercegovini provode

Savjet za
standardizaciju BiH

Institut za
standardizaciju BiH

Republički zavod za
standardizaciju i
metrologiju RS

Savjet za standardizaciju BiH

Savjet za standardizaciju Bosne i Hercegovine je stručno i savjetodavno tijelo Instituta za standardizaciju Bosne i Hercegovine. U skladu s članom 7. Zakona o standardizaciji Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", broj 19/01), Savjet obavlja sljedeće zadatke:

- a) utvrđuje dugoročne i godišnje planove rada na standardizaciji;
- b) prati realizaciju godišnjeg programa rada i drugih programskih akata koji se odnose na pripremanje i prihvatanje državnih standarda Bosne i Hercegovine;
- c) donosi opšti akt o proceduri pripremanja, prihvatanja i objavljivanja državnih standarda Bosne i Hercegovine;
- d) predlaže formiranje stalnih i privremenih tehničkih stručnih tijela za izvršenje programa rada na poslovima iz područja standardizacije;
- e) daje prijedloge i sugestije Savjetu ministara BiH i Institutu za standardizaciju BiH u vezi s članstvom u međunarodnim i evropskim organizacijama;
- f) bira predsjednika i donosi Poslovnik o radu;
- g) obavlja druge zadatke iz područja standardizacije u skladu sa Zakonom o standardizaciji BiH, nalozima Savjeta ministara BiH i svojim poslovnikom.

Institut za standardizaciju BiH

Institut za standardizaciju BiH osnovan je Zakonom o osnivanju Instituta za standardizaciju BiH („Službeni glasnik BiH”, broj 44/04) kao samostalna državna upravna organizacija za poslove u području standardizacije. Ovim zakonom Institut za standardizaciju BiH preuzeo je poslove u području standardizacije koji su ranije utvrđeni Zakonom o osnivanju Instituta za standardizaciju, metrologiju i intelektualnu svojinu BiH („Službeni glasnik BiH”, broj 29/00). Institut obavlja sljedeće poslove i zadatke iz područja državne standardizacije:

1. vodi registar državnih standarda BiH;
2. formira stalna i privremena tehnička stručna tijela, koordinacione odbore, tehničke komitete i radne grupe za izvršenje programa rada na poslovima iz područja standardizacije;
3. sakuplja, uređuje i distribuirala standarde i druge dokumente te informacije iz područja standardizacije u skladu s programom rada uz uspostavljanje, vođenje i održavanje odgovarajućih baza podataka;
4. objavljuje državne standarde na prijedlog odgovarajućeg tehničkog komiteta;
5. izvršava i druge zadatke u skladu s propisima i međunarodnim obavezama Bosne i Hercegovine iz područja standardizacije;
6. obavlja stručno-administrativne poslove za potrebe spoljnih tijela Instituta i potrebe Savjeta za standardizaciju BiH.

Republički zavod za standardizaciju i metrologiju Republike Srpske

Republički zavod za standardizaciju i metrologiju (RZSM) je upravna organizacija u sastavu Ministarstva privrede i preduzetništva Republike Srpske i nadležan je za oblasti standardizacije, metrologije i kontrole predmeta od dragocjenih metala, kao i za dio poslova ocjene usaglašenosti proizvoda na teritoriji Republike Srpske. Obavlja stručne i upravne poslove prema zakonodavstvu Republike Srpske i Bosne i Hercegovine i u skladu s dobrom evropskom i međunarodnom praksom u oblasti standardizacije i metrologije.

2

Organizacija Instituta za standardizaciju BiH

2 Organizacija Instituta za standardizaciju BiH

Unutrašnja organizacija Instituta za standardizaciju BiH uređena je Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Instituta za standardizaciju BiH (IN – 0692/06 od 17. 10. 2006. godine).

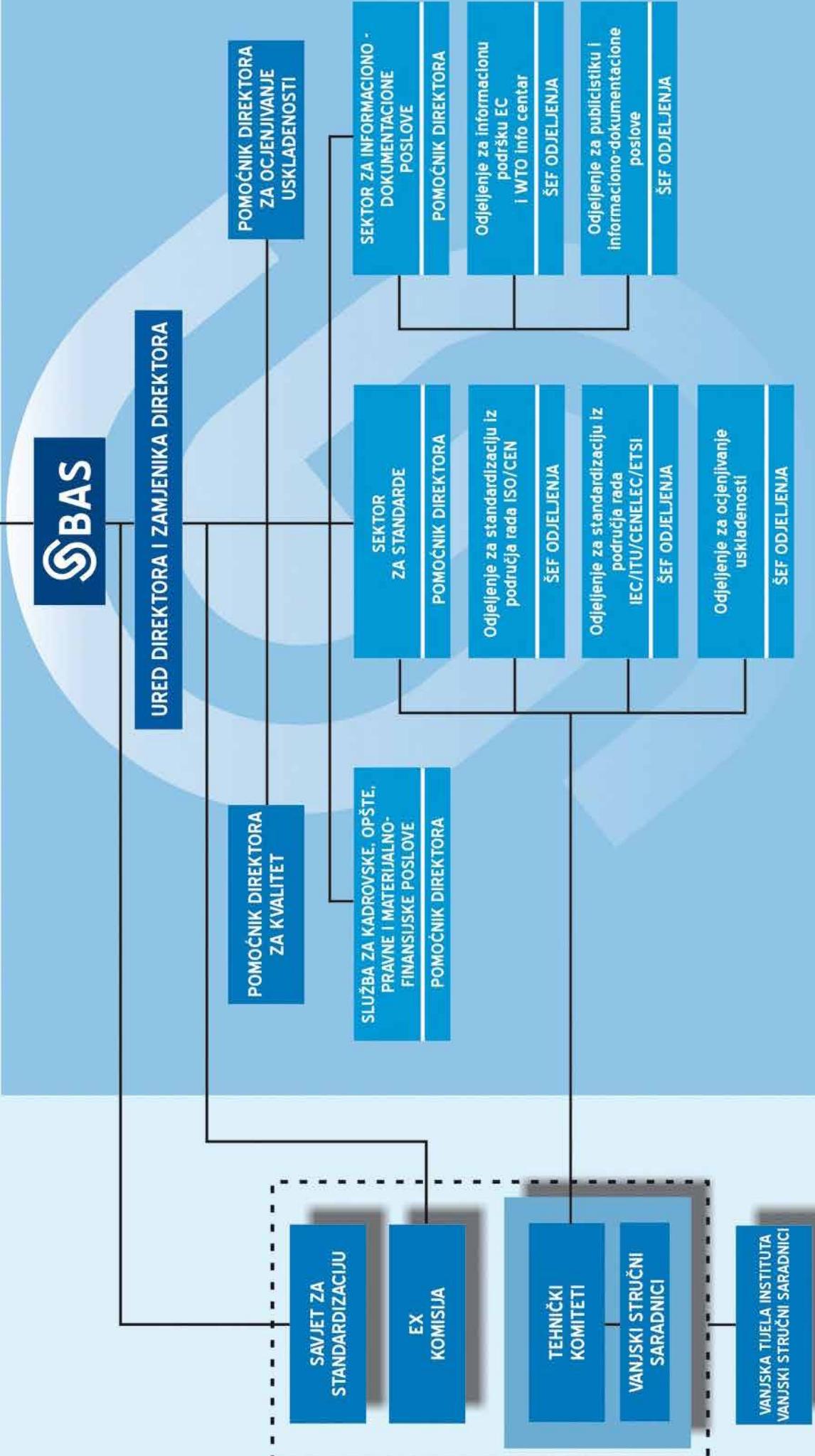
Pravilnikom je predviđeno da poslove i zadatke iz područja rada Instituta obavljaju ukupno 52 izvršioca – 2 sekretara s posebnim zadatkom, 5 rukovodećih državnih službenika, 29 državnih službenika i 16 zaposlenika.

Poslovi su raspoređeni u okviru četiri organizacione jedinice: kancelarije direktora i zamjenika direktora, Služba za kadrovske, opšte pravne i materijalno-finansijske poslove, Sektor za standarde i Sektor za informaciono-dokumentacione poslove.

Institut je na dan 31. decembra 2018. godine imao 38 zaposlenih na neodređeno vrijeme. Od toga, 25 zaposlenih je s visokom stručnom spremom i 13 zaposlenih sa srednjom stručnom spremom.

**ORGANIZACIONA SHEMA
INSTITUTA ZA STANDARDIZACIJU BOSNE I HERCEGOVINE**

SAVJET MINISTARA BIH

3

Učešće u radu međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju

3 Učešće u radu međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju

3.1 Učešće na godišnjim skupštinama

Institut za standardizaciju BiH, kao državno tijelo za standardizaciju Bosne i Hercegovine, predstavlja Bosnu i Hercegovinu u evropskim i međunarodnim organizacijama za standardizaciju. Institut je punopravni član:

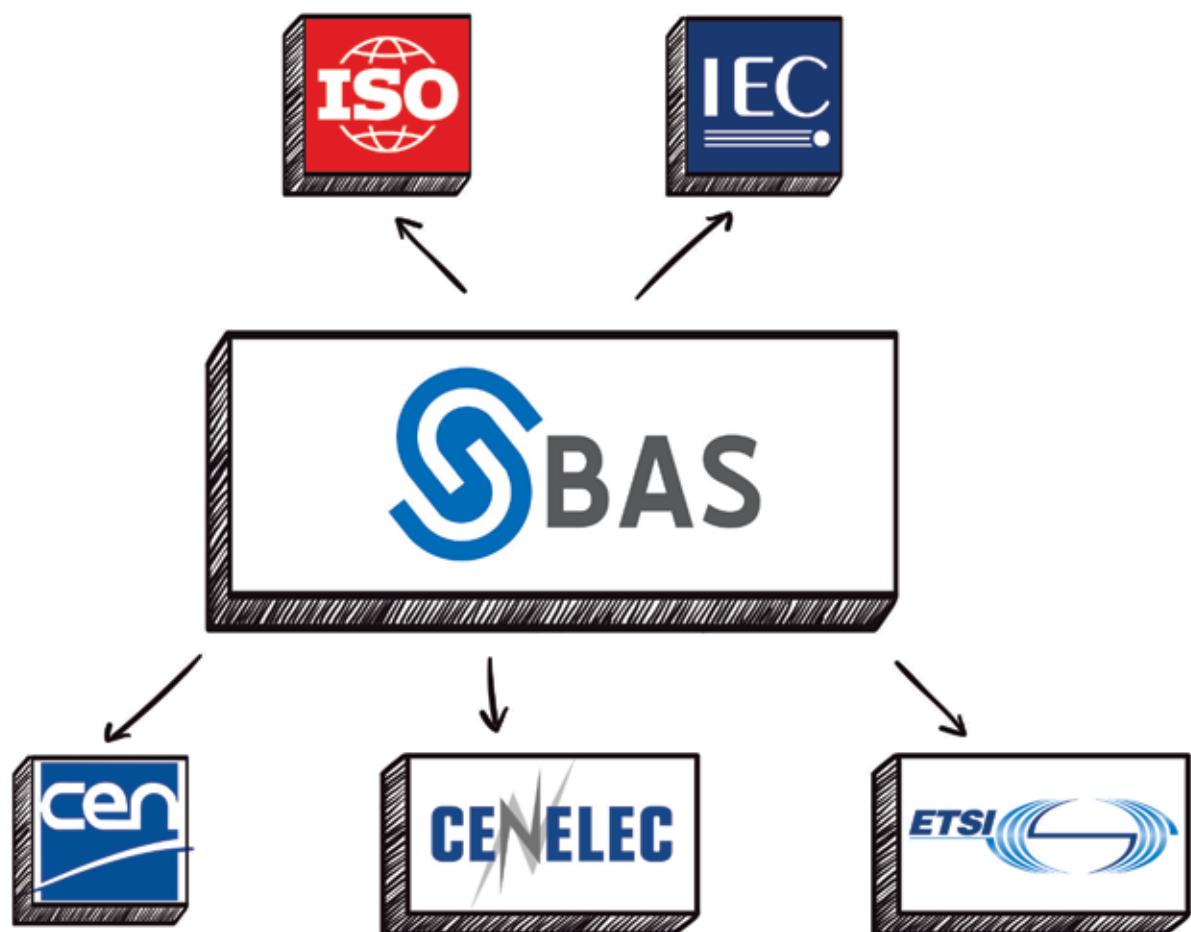
- Međunarodne organizacije za standardizaciju (ISO) od 1997. godine,
- Evropskog instituta za standardizaciju u oblasti telekomunikacija (ETSI) od 1997. godine.

Takođe, Institut je pridruženi član:

- Međunarodne komisije za elektrotehniku (IEC) od 1997. godine,
- Evropskog komiteta za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC) od 1999. godine, i
- Evropskog komiteta za standardizaciju (CEN) od 2008. godine.

Predstavnici Instituta za standardizaciju BiH učestvovali su u radu:

- 82. generalne skupštine IEC-a, održane od 22. 10. do 26. 10. 2018. godine, Busan, Južna Koreja
- 41. generalne skupštine ISO-a, održane od 24. 9. do 29. 9. 2018. godine, Ženeva, Švajcarska
- 14. godišnjeg sastanka CEN-a i CENELEC-a od 20. 6. do 22. 6. 2018. godine, Bled, Slovenija
- 71. generalne skupštine ETSI-ja od 16. 4. do 19. 4. 2018. godine, Sofija Antipolis, Francuska

3 Učešće u radu međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju

3.2 Sedma balkanska konferencija

Od 16. do 18. maja 2018. godine u Sofiji je održana Sedma balkanska konferencija o standardizaciji, čiji je domaćin bio Bugarski institut za standardizaciju (BDS). Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine predstavljali su Aleksandar Cincar, direktor Instituta i Borislav Kraljević, zamjenik direktora Instituta.

Na ovoj konferenciji razmatrani su zaključci sa Šeste balkanske konferencije, koja je održana u Antaliji od 2. do 4. novembra 2017. godine, kao i informacije u vezi sa Prvom balkanskom IT konferencijom za biznis platforme u oblasti standardizacije, koja je održana u Skoplju u martu 2018. godine. Takođe, razmatran je i Poslovnik o organizovanju Balkanske konferencije o standardizaciji.

Veoma značajne teme ove balkanske konferencije bili su pravila, procedure, smjernice i dokumenti sistema upravljanja kvalitetom, uključujući i vježbu samoocjenjivanja, u kombinaciji sa sertifikacijom prema standardu EN ISO 9001.

Govorilo se i o saradnji između nacionalnih tijela za standardizaciju i univerziteta, a kao primjer dobre prakse predstavljena je saradnja između Bugarskog instituta za standardizaciju i Tehničkog univerziteta u Sofiji.

Na konferenciji je dogovoren da će domaćin Osme balkanske konferencije o standardizaciji biti Institut za standardizaciju Crne Gore (ISME).

Process	
1. Processes	ETSI General Assembly - 2018
2. Work Items	ETSI General Assembly - 2018
3. Committees	ETSI General Assembly - 2018
4. Ad hoc groups	ETSI General Assembly - 2018

Report from the Board	GA1902_G04
6.1 ETSI Board	GA1902_G04
6.2 Changes to Powers and Functions delegated to the Board	GA1902_G05
6.3 AGM 2019	GA1902_G07
6.4 Other Board business	GA1902_G08
Proposed Report from the Director General	GA1902_G09
Historical financial results	GA1902_G10
Approval of the 2018 Annual Report	GA1902_G11
Financial	
10.1 Report from the Auditor and Account of the Financial Statement for 2018	GA1902_G12
10.2 Report from the Finance Committee	
10.3 Approval of 2018 Budget Report	GA1902_G06
10.4 Final 2018 Budget - Status update	GA1902_G08
10.5 Final 2018 Financial statement	GA1902_G09

1. Report from the Board
1.1 ETSI Board
1.2 Changes to Powers and Functions delegated to the Board
1.3 AGM 2019
1.4 Other Board business

4

Pripremanje, donošenje i objavljivanje bosanskohercegovačkih standarda

4 Pripremanje, donošenje i objavljivanje bosanskohercegovačkih standarda

Sa 31. 12. 2018. godine Institut je preuzeo 83,58% evropskih standarda koje je objavio Evropski komitet za standardizaciju (CEN), 87,57% evropskih standarda koje je objavio Evropski komitet za standardizaciju u oblasti elektrotehnike (CENELEC) i 62,57% standarda koje je objavio Evropski institut za standardizaciju u oblasti telekomunikacija (ETSI).

4.1 Stručna tijela Instituta

Stalna i privremena stručna tijela Instituta se formiraju radi planiranja, pripreme te utvrđivanja nacrta i prijedloga BAS standarda, praćenja primjene standarda, njihovog sistematskog preispitivanja i revizije. Formiranje novih stalnih i privremenih stručnih tijela zavisi od interesa privrednih i drugih subjekata, odnosno zainteresovanih strana. Zaključno sa 31. 12. 2018. godine broj aktivnih tehničkih komiteta iznosio je 58 i u rad tehničkih komiteta i radnih grupa uključeno je 719 eksperata iz različitih interesnih grupa (industrija, usluge, tijela državne uprave, privredne komore, univerziteti, udruženja potrošača, nevladine organizacije i strukovna udruženja).

4.2 Standardi preuzeti u bh. standardizaciju

U skladu sa Zakonom o standardizaciji BiH („Službenik glasnik BiH“, broj 19/01), Institut za standardizaciju BiH priprema, prihvata, izdaje i održava državne standarde BiH i druge dokumente s područja državne standardizacije BiH.

Institut kao jedino državno tijelo za standardizaciju u BiH, u skladu sa Zakonom o standardizaciji BiH („Službeni glasnik BiH“, broj 19/01) i Pravilnikom o proceduri pripremanja, donošenja i objavljivanja BAS standarda („Službeni glasnik BiH“, broj 49/09), provodio je aktivnosti koje se odnose na pripremu, donošenje i objavljivanje bosanskohercegovačkih BAS standarda.

Važeći BAS standardi zaključno s 31. 12. 2018.

	Standardi i amandmani	Drugi standardizacijski dokumenti	Ukupno
Međunarodni	8.824	1.218	10.042
Evropski	21.370	1.659	23.029
Nacionalni	163	-	163
Izvorni BAS	42	7	49
Ukupno	30.399	2.884	33.283

Pregled međunarodnih, evropskih i drugih nacionalnih standardizacijskih dokumenata preuzetih u 2018.

	Standardi i amandmani	Drugi standardizacijski dokumenti	Ukupno
Međunarodni	554	126	680
Evropski	1.446	145	1.591
Ukupno	2.000	271	2.271

NAPOMENA: U toku 2018. godine usvojena su 52 standarda metodom prevoda i 13 izvornih standarda.

01

02

03

04

05

06

07

08

09

...

64

65

5

Bosanskohercegovački tehnički komiteti prema području standardizacije

5 Bosanskohercegovački tehnički komiteti prema području standardizacije

Opšta standardizacija	
Tehnički komitet	Naziv tehničkog komiteta
BAS/TC 3	Upravljanje kvalitetom i obezbjeđenje kvaliteta
BAS/TC 17	Tehničko crtanje, simboli i jedinice
BAS/TC 38	Mjeriteljstvo i mjerjenja
BAS/TC 44	Bibliotekarstvo
BAS/TC 55	Društvena odgovornost
BAS/TC 59	Društvena bezbjednost i zaštita

Informaciona tehnologija	
Tehnički komitet	Naziv tehničkog komiteta
BAS/TC 1	Informaciona tehnologija

Telekomunikacije	
Tehnički komitet	Naziv tehničkog komiteta
BAS/TC 5	Telekomunikacije

Automatika

Tehnički komitet	Naziv tehničkog komiteta
BAS/TC 51	Automatika

Elektrotehnika

Tehnički komitet	Naziv tehničkog komiteta
BAS/TC 6	Oprema za eksplozivne atmosfere
BAS/TC 8	Koordinacija izolacije, visokonaponska ispitivanja i mjerni transformatori
BAS/TC 10	Oprema za mjerjenje električne energije i upravljanje opterećenjem
BAS/TC 15	Elektromagnetna kompatibilnost
BAS/TC 18	Energetski transformatori, mjerni releji i zaštitna oprema
BAS/TC 19	Električne instalacije u zgradama
BAS/TC 30	Električni kablovi
BAS/TC 52	Upravljačka i sklopna postrojenja
BAS/TC 56	Konvencionalni i alternativni izvori električne energije

5 Bosanskohercegovački tehnički komiteti prema području standardizacije

Građevinarstvo	
Tehnički komitet	Naziv tehničkog komiteta
BAS/TC 9	Cement, gips, kreč i drugi anorganski vezivni materijali
BAS/TC 13	Zaštita od požara
BAS/TC 21	Beton i proizvodi od betona
BAS/TC 22	Putogradnja
BAS/TC 36	Arhitektonske konstrukcije, tehnologija i organizacija građenja i fizika zgrade
BAS/TC 37	Bezbjednost građevina od požara
BAS/TC 58	Projektovanje građevinskih konstrukcija – Evrokod EN 1990, evrokodovi 1, 7, 8 i 9
BAS/TC 60	Vrata i prozori
BAS/TC 61	Projektovanje građevinskih konstrukcija – Evrokodovi 2, 4 i 6
BAS/TC 62	Projektovanje građevinskih konstrukcija – Evrokodovi 3 i 5

Mašinstvo	
Tehnički komitet	Naziv tehničkog komiteta
BAS/TC 16	Mašinski elementi
BAS/TC 27	Rudarstvo
BAS/TC 29	Sredstva i uređaji za dizanje i prenošenje tereta
BAS/TC 31	Gas i gasna tehnika
BAS/TC 40	Maštine i alati
BAS/TC 41	Oprema pod pritiskom i kontejneri
BAS/TC 47	Uređaji i sistemi za grijanje i hlađenje
BAS/TC 53	Fluidi i sistemi fluida

Metalni materijali	
Tehnički komitet	Naziv tehničkog komiteta
BAS/TC 2	Zavarivanje i srodnii postupci
BAS/TC 4	Čelik, čelični proizvodi, obojeni metali i legure
BAS/TC 24	Ispitivanje bez razaranja (IBR)
BAS/TC 39	Zaštita materijala od korozije

5 Bosanskohercegovački tehnički komiteti prema području standardizacije

Nemetalni materijali	
Tehnički komitet	Naziv tehničkog komiteta
BAS/TC 11	Nafta i naftni derivati
BAS/TC 42	Drvo i proizvodi od drveta
BAS/TC 48	Tekstil, koža, odjeća i obuća
BAS/TC 50	Ambalaža, plastika i guma

Prevoz, rukovanje materijalima i pakovanje	
Tehnički komitet	Naziv tehničkog komiteta
BAS/TC 29	Sredstva i uređaji za dizanje i prenošenje tereta
BAS/TC 35	Drumska vozila
BAS/TC 46	Željeznice

Proizvodi za domaćinstvo, slobodno vrijeme, usluge	
Tehnički komitet	Naziv tehničkog komiteta
BAS/TC 54	Bezbjednost igračaka i proizvoda za djecu
BAS/TC 57	Kućanski i slični električni aparati

Hemikalije, hemijsko inženjerstvo, poljoprivredni i prehrambeni proizvodi

Tehnički komitet	Naziv tehničkog komiteta
BAS/TC 23	Ljekovito i aromatično bilje
BAS/TC 28	Eksplozivi za civilne namjene
BAS/TC 43	Hrana
BAS/TC 45	Poljoprivreda
BAS/TC 49	Hemijski inženjering, laboratorijska oprema i kozmetika

Zdravlje, okolina i medicinska oprema

Tehnički komitet	Naziv tehničkog komiteta
BAS/TC 7	Okolina
BAS/TC 14	Lična zaštitna oprema
BAS/TC 25	Tehnologija zaštite zdravlja

Zaključno sa 31. 12. 2018. godine održano je 67 sjednica tehničkih komiteta i radnih grupa (53 u Institutu, 14 van Instituta u drugim organizacijama).

6

Projekat - evrokodovi

6 Projekat - evrokodovi

Odlukom Vlade Republike Češke iz 2010. godine potvrđeno je da je Bosna i Hercegovina jedna od pet prioritetnih zemalja za razvojnu saradnju u periodu 2011-2017.

U okviru te saradnje između Republike Češke i Bosne i Hercegovine, 26. 1. 2015. godine u Sarajevu potpisani su Memorandum o razumijevanju između Češke razvojne agencije, Češke kancelarije za standarde, metrologiju i ispitivanje te Instituta za standardizaciju BiH.

Taj memorandum se odnosi na implementaciju projekta „Podrška Institutu za standardizaciju Bosne i Hercegovine u području primjene evrokodova“.

Predviđeno je bilo da projekat traje od 2015. do kraja 2017. godine. Iz objektivnih razloga trajanje projekta je produženo do kraja juna 2018. godine.

U toku trajanja projekta osnovani su tehnički komiteti:

- BAS/TC 58, Projektovanje građevinskih konstrukcija – Evrokod EN 1990, evrokodovi 1, 7, 8 i 9, u okviru kojeg su osnovane četiri radne grupe:
 - BAS/TC 58/WG 1 – prevod EN 1990;
 - BAS/TC 58/WG 2 – usvajanje NA za EN 1990.
 - BAS/TC 58/WG 3 – izrada NA za Evrokod 1 (izrađeno pet nacionalnih dodataka)
 - BAS/TC 58/WG 4 – izrada NA za Evrokod 8 (izrađen jedan nacionalni dodatak)
- BAS/TC 61, Projektovanje građevinskih konstrukcija – Evrokodovi 2, 4 i 6
- BAS/TC 62, Projektovanje građevinskih konstrukcija – Evrokodovi 3 i 5

U okviru komiteta BAS/TC 58 usvojeni su sljedeći evrokodovi:

- EN 1990 – preveden i usvojen
- EN 1991 – svi dijelovi prevedeni i usvojeni – 10 dijelova
- EN 1997 – svi dijelovi prevedeni i usvojeni – 2 dijela
- EN 1998 – svi dijelovi prevedeni i usvojeni – 6 dijelova
- EN 1999 – svi dijelovi prevedeni i usvojeni – 5 dijelova

U okviru komiteta BAS/TC 61 usvojeni su sljedeći evrokodovi:

- EN 1992 – svi dijelovi prevedeni i usvojeni – 4 dijela
- EN 1994 – svi dijelovi prevedeni i usvojeni – 3 dijela
- EN 1996 – svi dijelovi prevedeni i usvojeni – 4 dijela

U okviru komiteta BAS/TC 62 usvojeni su sljedeći evrokodovi:

- EN 1993 – svi dijelovi prevedeni i usvojeni – 20 dijelova
- EN 1995 – svi dijelovi prevedeni i usvojeni – 3 dijela

Nacionalni dodaci za evrokodove su jedna od osnova za rad projektanata kod proračuna konstrukcija zgrada i inženjerskih građevina kako bi se obezbijedile njihova mehanička otpornost i stabilnost te sigurnost u slučaju požara.

6 Projekat - evrokodovi

U okviru projekta izrađene su potrebne karte za nacionalne dodatke za evrokodove (NA), i to: karta opterećenja od snijega, karta osnovne brzine vjetra, karta najnižih temperatura, karta najviših temperatura i karta seizmičkih područja. U izradi tih karata značajnu ulogu su imali hidrometeorološki i seismološki zavodi s kojima je Institut potpisao ugovor o saradnji.

Hidrometeorološki zavodi su imali koristi od projekta, jer su dobili određene podatke u digitalnom obliku i razmijenili su znanje i iskustva s kolegama iz Češke.

Institut je u okviru ovog projekta dobio određenu hardversku opremu (četiri laptopa i pet personalnih računara). U okviru realizacije projekta pripremljen je i objavljen Priručnik za evrokodove, čija upotreba olakšava primjenu evrokodova.

Još jedan od ciljeva projekta je bio podizanje svijesti o značaju i primjeni evrokodova. U tu svrhu organizovano je nekoliko seminara i završna konferencija na kojoj su prezentovani postignuti rezultati.

Osim toga, značajno je bilo i to da su predstavnici Instituta, kao i drugi učesnici projekta, učestvovali na treninzima i konsultacijama i boravili u radnim posjetama. Znanje i iskustvo koje su stekli koristiće im u izradi preostalih nacionalnih dodataka evrokodova, harmonizaciji legislative i standarda i promociji njihove upotrebe.

Kako bi rezultati projekta bili prezentovani i dostupni svim zainteresovanim stranama nametnula se ideja izrade veb sajta (www.eurokodovi.ba), što je i ostvareno u dogledno vrijeme.

7

Direktive Novog pristupa

7 Direktive Novog pristupa

Institut je i u toku 2018. godine obezbijedio uslove za rad na pripremi propisa, čiji su nosioci druge institucije BiH, kao i na usaglašavanju regulative BiH (zakona i drugih podzakonskih akata) sa propisima Evropske unije (uredbe i direktive) s aspekta planiranja i preuzimanja evropskih standarda (EN) na koje se ti propisi pozivaju.

Praćeno je objavljivanje novih izdanja harmonizovanih evropskih standarda za sve direktive Novog pristupa te njihovo preuzimanje u sistem bosanskohercegovačke standardizacije kao BAS standarda.

Takođe je praćeno objavljivanje novih izdanja evropskih standarda za ostale direktive i uredbe čije se reference objavljaju u Službenom listu EU te njihovo preuzimanje u sistem bosanskohercegovačke standardizacije kao BAS standarda.

Kako bi zainteresovane strane imale što bolje informacije o harmonizovanim evropskim standardima odnosno o stanju njihovog preuzimanja kao BAS standarda, Institut je na svom veb sajtu svakog kvartala objavljivao posebne pregledе preuzetih harmonizovanih evropskih standarda prema direktivi/uredbi. Ovi pregledi su javno dostupni dokumenti.

#	Oznaka direktive/uredbe	Naziv direktive/uredbe	Ukupan broj standarda po direktivi/uredbi	Usvojeno
1.	2009/125/EC i 2010/30/EU	Ekodizajn i energetsko označavanje	-	-
2.	Uredba (EU) br. 206/2012	Uređaji za klimatizaciju i ventilatori	6	5
3.	Uredba (EU) br. 617/2003	Računari i serveri	-	-
4.	Uredba (EU) br. 617/2003	Cirkulacijske pumpe	3	3
5.	Uredba (EU) br. 1016/2010	Mašine za pranje suđa	2	2
6.	Uredba (EU) br. 65/2014	Kućanske pećnice i nape	12	12
7.	Uredba (EZ) br. 640/2009	Elektromotori	2	2
8.	Uredba (EU) br. 327/2011	Ventilatori	-	-
9.	Uredba (EU) br. 1194/2012	Usmjereni i LED sijalice	-	-
10.	Uredba (EZ) br. 244/2009	Kućanske sijalice	-	-
11.	Uredba (EZ) br. 245/2009	Fluoroscentne sijalice	-	-
12.	Direktiva 2002/40/EC	Kućanske električne pećnice	-	-
13.	Uredba (EZ) br. 278/2009	Izvori napajanja	2	2
14.	Uredba (EZ) br. 643/2009	Rashladni uređaji	1	1
15.	Uredba (EZ) br. 107/2009	Upravljačke kutije za televiziju	-	-
16.	Uredba (EZ) br. 1275/2008	Potrošnja el. energije električnih i elektronskih kućanskih aparata i kancelarijske opreme pri stanju čekanja i isključivanja	6	6
17.	Uredba (EZ) br. 642/2009	Televizija	-	-
18.	Uredba (EZ) br. 548/2014	Energetski transformatori	4	4

7 Direktive Novog pristupa

#	Oznaka direktive/uredbe	Naziv direktive/uredbe	Ukupan broj standarda po direktivi/uredbi	Usvojeno
19.	Uredba (EU) br. 932/2012	Sušilice za veš	1	1
20.	Uredba (EU) br. 666/2013	Usisivači	8	8
21.	Direktiva 96/60/EC	Mašine za pranje veša - sušilice (kombinovane)	2	2
22.	Uredba (EU) br. 1015/2010	Mašine za pranje veša	3	3
23.	Uredba (EU) br. 547/2012	Pumpe za vodu	-	-
24.	2014/30/EU (ex. 2004/108/EC)	Elektromagnetna kompatibilnost	216	216
25.	2014/34/EU (ex. 94/9/EC)	Oprema i zaštitni sistemi u potencijalno eksplozivnim atmosferama (ATEX)	103	100
26.	2014/35/EU (ex. 2006/95/EC)	Niskonaponska oprema	922	911
27.	2014/53/EU (ex. 1999/5/EC)	Radio-oprema	162	159
28.	2011/65/EU	Ograničenje upotrebe određenih opasnih tvari	1	1
29.	2008/57/EC	Interoperabilnost željezničkog sistema	172	165
30.	2006/32/EC	Energetska efikasnost u krajnjoj potrošnji i energetske usluge	-	-
Ukupno:			1.628	1.603

8

Rad Ex-komisije

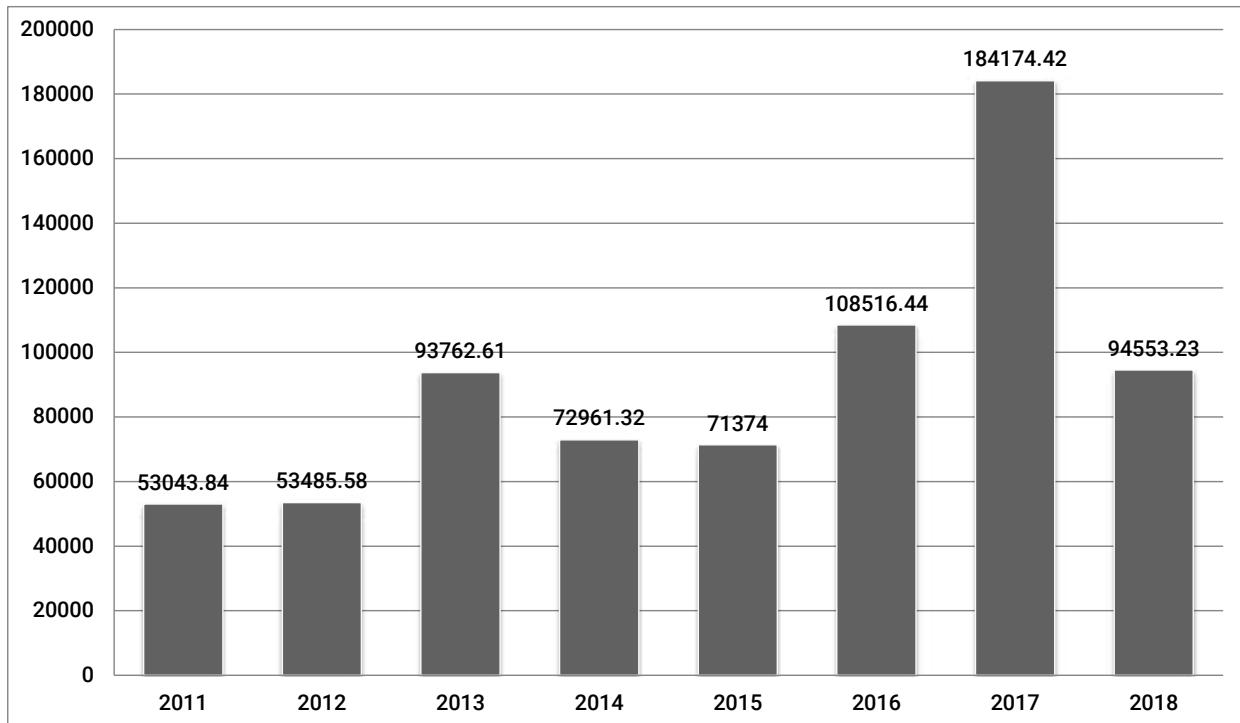
8 Rad Ex-komisije

U sklopu djelatnosti u vezi s problematikom ocjene usaglašenosti egzistira Ex-komisija kao stalno stručno tijelo Instituta za standardizaciju.

Komisija je angažovana prvenstveno na ispitivanju i sertifikovanju električnih uređaja koji se koriste u prostorima ugroženim eksplozivnim smjesama zapaljivih gasova i parna zapaljivih tečnosti i zapaljivih prašina s vazduhom, ali rješava i sve druge probleme u vezi s ovom problematikom, bilo u rudnicima s podzemnom eksploatacijom ili na nadzemnim mjestima.

Rad Ex-komisije je zasnovan na odredbama Naredbe o obaveznom atestiranju protiveksplozivno zaštićenih električnih uređaja namijenjenih za upotrebu u ugroženim prostorima ("Sl. list SFRJ", br. 25/81) te zakonima donesenim na nivou države BiH (Zakon o tehničkim zahtjevima i ocjenjivanju usaglašenosti proizvoda, Zakon o nadzoru nad tržištem i Zakon o opštoj bezbjednosti proizvoda).

Ex-komisija - Prihodi (KM)

U toku 2018. godine proizvođači i korisnici ex-uređaja te firme koje planiraju obavljati poslove iz domena protiveksplozivne zaštite podnijeli su ukupno 114 zahtjeva, na osnovu kojih je izdato 260 sertifikata.

Komisija je obavila sljedeće poslove:

- na osnovu pregleda dokumentacije te proizvodnje i kontrole protiveksplozivno zaštićenih uređaja obradila je, odnosno u fazi obrade bio je 21 tipski sertifikat;
- Ex-komisija je izdala pojedinačne sertifikate za uređaje koji zadovoljavaju propisane uslove za rad u prostorima ugroženim eksplozivnim smjesama, a na osnovu rezultata ispitivanja, pregleda uređaja kod korisnika i svoje stručne ocjene. Na osnovu ovih pregleda izdato je 200 pojedinačnih sertifikata;
- Ex-komisija je izdala ukupno 39 stručnih mišljenja koja se odnose na ocjenu osposobljenosti za izradu elaborata o zonama opasnosti, neelektrične uređaje koji se koriste u eksplozivnim sredinama, kao i za djelatnosti iz domena protiveksplozivne zaštite;
- pratila je tehničko zakonodavstvo u ex-oblasti i tumačila određene članove važećih propisa koji ne prate današnji trend i kontinuirano odgovarala na upite zainteresovanih strana iz ex-oblasti;
- pratila je razvoj međunarodnih i evropskih standarda u ex-oblasti preko BAS/TC 6, Oprema za eksplozivne atmosfere;
- redovno je održavala sjednice (sastanci, onlajn) u skladu s potrebama na kojima su analizirani izvještaji s audita s ciljem dodjeljivanja i izдавanja sertifikata i stručnih mišljenja;
- predstavnici Ex-komisije su aktivno učestvovali na međunarodnoj konferenciji „2018 IECEx International Conference“, koja je održana u Splitu, Hrvatska, u aprilu 2018. godine;
- radila je na pripremi dokumentacije za sertifikaciono tijelo za sertifikaciju proizvoda prema zahtjevima standarda BAS EN ISO/IEC 17065.

9

Aktivnosti BAS Info centra

9 Aktivnosti BAS Info centra

Sastavni dio Instituta za standardizaciju BiH je i Info centar čiji je zadatak pružanje informacija o standardima (tehničkim propisima) koji su na snazi u BiH.

S ciljem što boljeg i efikasnijeg informisanja zainteresovanih strana kreirana je baza podataka i izvršeno je elektronsko povezivanje Info centra sa spoljnim kontakt-tačkama u drugim državnim i entitetskim tijelima.

Pored toga, Info centar ima zadatak da vrši notifikaciju standarda prema ugovorenim obavezama s međunarodnim organizacijama i da sarađuje sa svim nivoima organa državne uprave, EU, WTO-om i stranim info centrima.

On izdaje potvrde o identičnosti međunarodnih, evropskih i nacionalnih standarda s bosansko-hercegovačkim (BAS) standardima.

U 2018. godini Info centar je dobio 60 upita i izdao je 9 potvrda o identičnosti standarda sa BAS standardima.

Uloga BAS informacione i notifikacione tačke jeste da bude odgovorna za:

- notifikaciju u skladu s WTO/TBT sporazumom i Kodeksom dobre prakse
- notifikaciju u skladu s Uredbom 1025/2012
- notifikaciju u skladu s pravilima evropskih organizacija za standardizaciju CEN i CENELEC te da bude odgovorna za notifikaciju za standarde izrađene u BAS-u:
 - izvorne nacionalne standarde
 - neekvivalentno preuzete međunarodne ili evropske standarde
 - amandmane na nacionalne standarde

Info centar je odgovoran za pravovremeno obavještavanje svih kontakt-tačaka o notifikaciji prema WTO/TBT-u, EC-u, CEN-u, CENELEC-u.

Pregled kontakt-tačaka:

1. Ministarstvo spoljne trgovine i ekonomskih odnosa BiH
2. Ministarstvo komunikacija i transporta BiH
3. Ministarstvo bezbjednosti BiH
4. Ministarstvo civilnih poslova BiH
5. Institut za metrologiju BiH
6. Institut za akreditovanje BiH
7. Agencija za nadzor nad tržištem BiH
8. Agencija za bezbjednost hrane BiH
9. Direkcija za evropske integracije BiH
10. Spoljnotrgovinska komora BiH
11. Kancelarija Vlade Federacije BiH za zakonodavstvo i usklađenost s propisima EU
12. Brčko Distrikt BiH
13. Entitetske institucije za standardizaciju (Republički zavod za standardizaciju i metrologiju Republike Srpske)

10

Prodajne aktivnosti

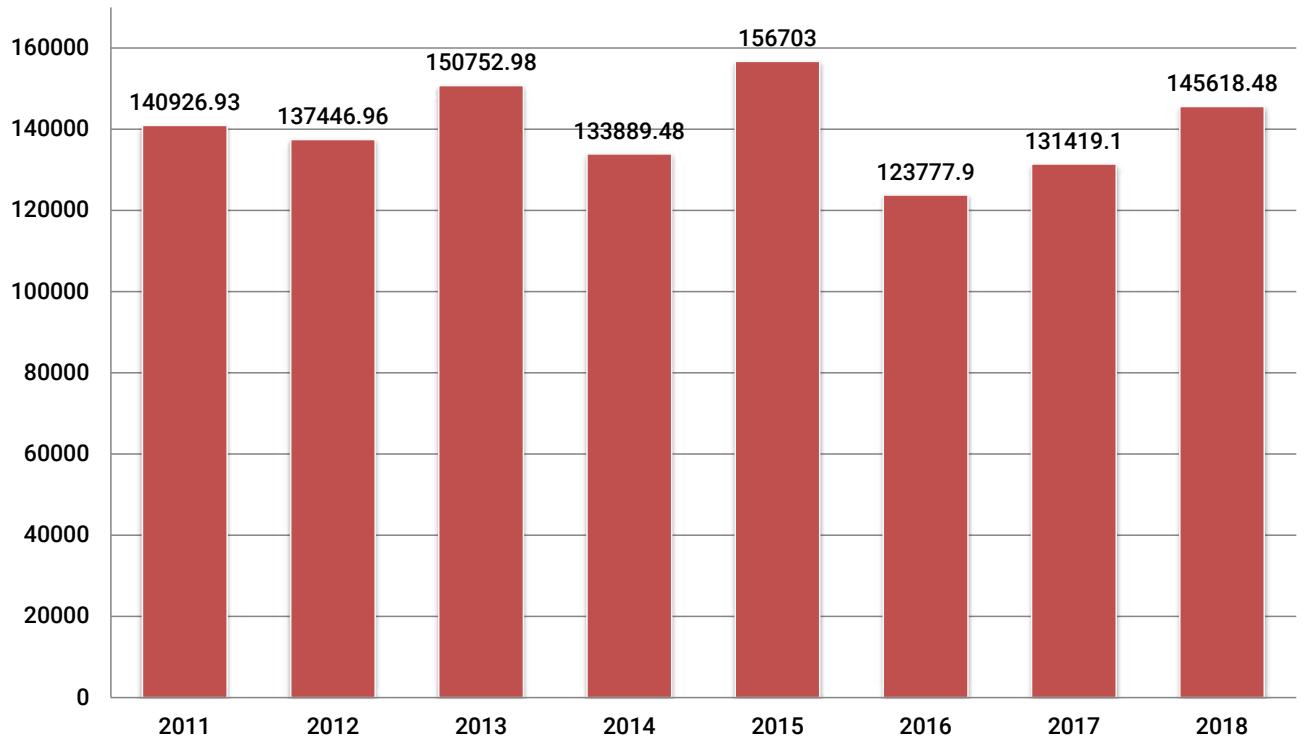
10 Prodajne aktivnosti

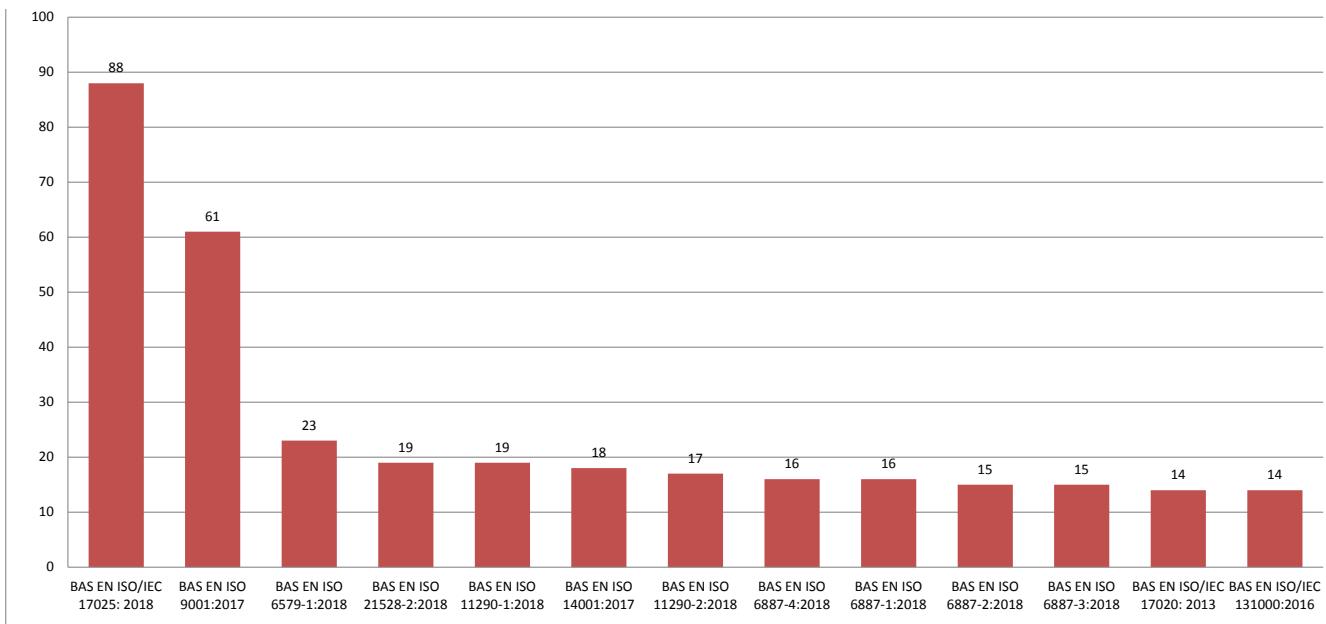
Institut je u toku 2018. godine ostvarivao prihode po osnovu: prodaje standarda, standardizacionih dokumenata, posredovanja u prodaji međunarodnih, evropskih i nacionalnih standarda drugih zemalja, BAS standarda, informacionih usluga, izdavanja sertifikata u ex-oblasti, te izdavanja potvrda o identičnosti standarda.

Ostvareni prihodi, koji su uplaćeni na Jedinstveni račun trezora BiH, po osnovu sopstvene djelatnosti u 2018. godini iznose 240.171,71 KM, i to:

- prihodi od prodaje standarda u iznosu 145.447,48 KM;
- prihodi po osnovu izdavanja potvrda o identičnosti standarda u iznosu 171,00 KM;
- prihodi Ex-komisije u iznosu 94.553,23 KM.

Prodaja standarda za period 2011-2018

* Standard BAS EN ISO 9001 prodat je 61 put.

U ovaj podatak o prodaji uključene su sve tri verzije, odnosno prodaja standarda na srpskom, bosanskom i hrvatskom jeziku.

Pregled najprodavanijih standarda je prikazan na prethodnom dijagramu. U 2018. godini najprodavaniji standardi su bili iz područja rada sljedećih tehničkih komiteta:

- BAS/TC 3, Upravljanje kvalitetom i obezbjeđenje kvaliteta
- BAS/TC 43, Hrana;
- BAS/TC 7, Okolina.

Iz područja rada Tehničkog komiteta BAS/TC 3, Upravljanje kvalitetom i obezbjeđenje kvaliteta, prodati su sljedeći standardi:

Standard BAS EN ISO/IEC 17025:2018, Opšti zahtjevi za kompetentnost ispitnih i kalibracionih laboratorija, najprodavaniji je standard u 2018. godini.

U ovom dokumentu specifikovani su opšti zahtjevi za kompetentnost, nepristrasnost i konzistentan rad laboratorija. Ovaj dokument je primjenljiv na sve organizacije koje obavljaju laboratorijske aktivnosti, bez obzira na brojnost osoblja. Korisnici usluga laboratorije, regulatorna tijela, organizacije i šeme u kojima se koristi međusobno ocjenjivanje jednakih, akreditaciona tijela i drugi upotrebljavaju ovaj dokument za potvrđivanje ili priznavanje kompetentnosti laboratorija.

10 Prodajne aktivnosti

Standard BAS EN ISO 9001, Sistemi upravljanja kvalitetom – Zahtjevi

Ovaj međunarodni standard specifikuje zahtjeve za sistem upravljanja kvalitetom kad organizacija: a) treba pokazati svoju sposobnost da konzistentno isporučuje proizvode i usluge koje zadovoljavaju zahtjeve kupca i primjenljive zakonske i regulatorne zahtjeve, i b) ima za cilj da poveća zadovoljstvo kupca efektivnom primjenom sistema, uključujući procese za poboljšavanje sistema i za obezbjeđenje usaglašenosti sa zahtjevima kupca i primjenljivih zakonskih i regulatornih zahtjeva. Svi zahtjevi u ovom međunarodnom standardu su generički i predviđeno je da budu primjenljivi za bilo koju organizaciju, bez obzira na njenu vrstu ili veličinu, ili proizvode i usluge koje obezbjeđuje.

Standard BAS EN ISO/IEC 17020:2013, Ocjenjivanje usklađenosti – Zahtjevi za rad raznih tipova tijela za obavljanje inspekcije

Ovaj međunarodni standard sadrži zahtjeve u pogledu kompetentnosti tijela koja obavljaju inspekciju i u pogledu nepristrasnosti i dosljednosti njihovih inspekcijskih aktivnosti. Kako je definisano u ovom međunarodnom standardu, on se primjenjuje za inspekcijska tijela tipa A, B ili C i u svim fazama inspekcije. NAPOMENA: Faze inspekcije uključuju: fazu dizajna, ispitivanja tipa, inicijalnu inspekciju, „in-service“, 1 inspekciju ili inspekciju kao nadzornu aktivnost.

Standard BAS ISO 31000:2016, Upravljanje rizikom – Principi i smjernice

Ovaj međunarodni standard daje principe i opšte smjernice za upravljanje rizikom. Ovaj međunarodni standard može da koristi bilo koje javno, privatno ili društveno preduzeće, udruženje, grupa ili pojedinac. Stoga, ovaj međunarodni standard se ne odnosi posebno ni na jednu industriju ili sektor.

NAPOMENA: Radi lakšeg snalaženja, različiti korisnici ovog međunarodnog standarda su označeni opštim terminom "organizacija". Ovaj međunarodni standard se može primijeniti tokom postojanja organizacije i na širok spektar aktivnosti, uključujući strategije i odluke, operacije, procese, funkcije, projekte, proizvode, usluge i imovinu. Ovaj međunarodni standard se može primijeniti na svaku vrstu rizika, ma kakva da je njegova priroda, bilo da ima pozitivne ili negativne posljedice. Iako ovaj međunarodni standard pruža opšte smjernice, on nema za cilj da promoviše jednoobraznost upravljanja rizikom u svim organizacijama. Prilikom dizajna i

implementacije planova i okvira za upravljanje rizikom treba uzeti u obzir različite potrebe specifične organizacije, njene posebne ciljeve, kontekst, strukturu, operacije, procese, funkcije, projekte, proizvode, usluge ili imovinu i primijenjenu specifičnu praksu zaposlenih. Ovaj međunarodni standard predviđen je da se koristi za harmonizaciju procesa upravljanja rizikom u postojećim budućim standardima. On daje zajednički pristup za podršku standardima koji se bave specifičnim rizicima i/ili sektorima, ali ne zamjenjuje te standarde.

Ovaj međunarodni standard nije namijenjen za sertifikaciju.

Iz područja rada Tehničkog komiteta, BAS/TC 43, Hrana, najprodavaniji su bili sljedeći standardi:

BAS standard	Naslov standarda
BAS EN ISO 6579-1:2018,	Mikrobiologija lanca hrane – Horizontalna metoda za detekciju, određivanje broja i serotipizaciju <i>Salmonella</i> – Dio 1: Detekcija <i>Salmonella spp</i>
BAS EN ISO 21528-2:2018	Mikrobiologija lanca hrane – Horizontalna metoda za detekciju i određivanje broja <i>Enterobacteriaceae</i> – Dio 2: Metoda brojanja kolonija
BAS EN ISO 11290-1:2018	Mikrobiologija lanca hrane – Horizontalna metoda za detekciju i brojanje <i>Listeria monocytogenes</i> i <i>Listeria spp.</i> – Dio 1: Metoda detekcije
BAS EN ISO 11290-2:2018	Mikrobiologija lanca hrane – Horizontalna metoda za detekciju i brojanje <i>Listeria monocytogenes</i> i <i>Listeria spp.</i> – Dio 2: Metoda brojanja
BAS EN ISO 6887-1:2018	Mikrobiologija lanca hrane – Pripremanje uzoraka za ispitivanje, početne suspenzije i decimalnih razblaženja za mikrobiološko ispitivanje – Dio 1: Opšta pravila za pripremanje početne suspenzije i decimalnih razblaženja
BAS EN ISO 6887-2:2018	Mikrobiologija lanca hrane – Pripremanje uzoraka za ispitivanje, početne suspenzije i decimalnih razblaženja za mikrobiološko ispitivanje – Dio 2: Specifična pravila za pripremanje mesa i proizvoda od mesa
BAS EN ISO 6887-3:2018	Mikrobiologija hrane i hrane za životinje - Priprema testnih uzoraka, osnovnih suspenzija i decimalnih razblaženja za mikrobiološka ispitivanja - Dio 3: Specifična pravila za pripremu ribe i proizvoda od ribe
BAS EN ISO 6887-4:2018	Mikrobiologija lanca hrane – Pripremanje uzoraka za ispitivanje, početne suspenzije i decimalnih razblaženja za mikrobiološko ispitivanje – Dio 4: Specifična pravila za pripremanje raznovrsnih proizvoda

10 Prodajne aktivnosti

Iz područja rada Tehničkog komiteta BAS/TC 7, *Okolina*, najprodavaniji standard bio je BAS EN ISO 14001:2017, *Sistemi okolinskog menadžmenta - Zahtjevi sa uputstvom za korištenje*.

ISO 14001 specifikuje zahtjeve za sistem okolinskog menadžmenta, koje organizacija može da koristi da bi unaprijedila svoje okolinske performanse. Ovaj međunarodni standard namijenjen je za korištenje od strane organizacije koja teži upravljanju svojim odgovornostima za okolinu na sistematičan način, koji doprinosi stubu održivosti okoline.

Ovaj standard pomaže organizaciji da ostvari predviđene ishode sistema upravljanja okolinom, koji obezbjeđuje vrijednost za okolinu, samu organizaciju i zainteresovane strane. Konzistentno sa okolinskom politikom organizacije, namjeravani ishodi sistema upravljanja okolinom obuhvataju: unapređivanje okolinskih performansi, ispunjavanje obaveza za usaglašenost i ostvarivanje okolinskih ciljeva.

On je primjenljiv je na bilo koju organizaciju, bez obzira na veličinu, vrstu i prirodu, i primjenjuje se na okolinske aspekte njenih aktivnosti, proizvoda i usluga za koje organizacija utvrdi da njima može ili da upravlja ili da na njih utiče razmatranjem perspektive životnog ciklusa. Ovim međunarodnim standardom se ne iskazuju specifični kriterijumi za okolinske performanse.

Ovaj standard se može koristiti u cijelosti ili djelimično za sistematsko poboljšavanje upravljanja okolinom. Međutim, tvrdnje o usaglašenosti sa ovim međunarodnim standardom nisu prihvatljive sve dok svi njegovi zahtjevi nisu uključeni u sistem okolinskog menadžmenta organizacije i ispunjeni, bez izuzetka.

ISO 14001

11

Promocija Instituta, standarda i standardizacije

11 Promocija Instituta, standarda i standardizacije

11.1 Izdavanje Glasnika

Glasnik je službeno glasilo Instituta.

Glasnik sadrži članke, vijesti iz međunarodnih i evropskih organizacija za standardizaciju, novosti u bosanskohercegovačkoj standardizaciji, pregled formiranih tehničkih komiteta i prijavu za učešće u radu TC. Ova prijava se može naći i na veb stranici.

Službene objave su sastavni dio svakog Glasnika.

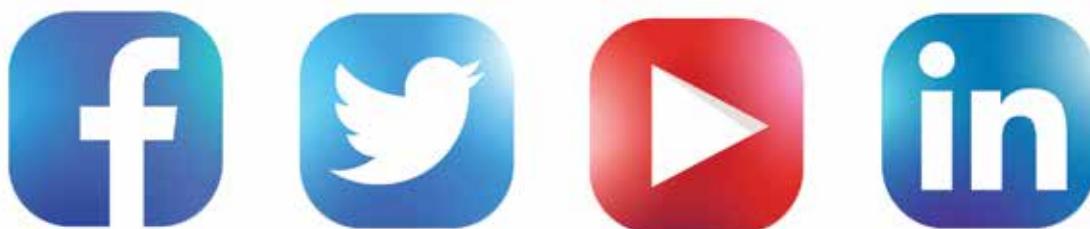
U okviru službene objave su:

- objava novih bh. standarda
- objava zamijenjenih i povučenih standarda
- povučeni standardi

U 2018. godini objavljena su četiri broja Glasnika Instituta u elektronskom obliku.

11.2 Društvene mreže

Interesantni prilozi koji se odnose na rad Instituta mogu se naći i na društvenim mrežama, na kojima je Institut bio veoma aktivna u 2018. godini.

11.3 Promotivne publikacije

U 2018. godini prevedeno je pet promotivnih brošura.

The image displays five promotional brochures arranged in a grid-like collage:

- Top Left:** A white brochure featuring a large green silhouette of a person riding a bicycle. The ISO logo is in the top right corner.
- Top Middle:** A green brochure titled "ISO i pametni gradovi". The subtitle reads "Velike stvarile u gradu kada se svjet slaze." It features a large graphic of hands launching paper airplanes into a blue sky.
- Top Right:** A blue brochure titled "Aktivnosti IEC-a za energetsku efikasnost". The IEC logo is at the bottom left.
- Bottom Left:** A dark blue brochure titled "IEC i energija". The IEC logo is at the bottom left.
- Bottom Middle:** A red brochure titled "ISO i izgradnja". The subtitle reads "Velike stvarile u izgradnji kada se svjet slaze." It features a graphic of a stylized orange arrow pointing downwards.
- Bottom Right:** A blue brochure titled "Aktivnosti IEC-a za obnovljivu energiju". The IEC logo is at the bottom left. It features a photograph of a wind turbine against a cloudy sky.

11 Promocija Instituta, standarda i standardizacije

11.4 Konferencije, obuke, seminari

U organizaciji Instituta inženjera elektrotehnike i elektronike (IEEE) u Sarajevu i Banjoj Luci organizovani su 21. i 23. novembra 2018. godine **forum i radionica "Standardi iz oblasti interneta stvari (IoT): Uticaj na industriju u BiH"**.

Bosanskohercegovački komitet Međunarodnog savjeta za velike električne sisteme (**BH K CIGRÉ**) i Bosanskohercegovački komitet Međunarodne konferencije o elektro distribuciji (**BH K CIRED**) organizovali su **Prvo savjetovanje** koje se održalo od 14. do 16. oktobra 2018. godine u Mostaru.

Od 16. do 19. oktobra 2018. godine u kineskom gradu Čingdao (Qingdao) održana je **obuka** pod nazivom „**ISO regional training on Good Standardization Practices (GSP)**“. Organizatori su bili SAC - Standardization Administration of China, kinesko nacionalno tijelo za standardizaciju i Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO).

U Tirani je od 10. do 11. oktobra 2018. godine održana **radionica „Put naprijed za implementaciju evrokodova na Balkanu“**. Organizator radionice je Zajednički istraživački centar Evropske komisije za evrokodove u saradnji s Generalnim direktoratom za standardizaciju Albanije.

Od 9. do 11. oktobra u Biškeku, Kirgistan, održana je ISO-ova **regionalna radionica o provođenju nacionalnih standardizacionih strategija** koju je organizovala Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO) u saradnji s Centrom za standardizaciju i metrologiju pri Ministarstvu ekonomije Republike Kirgistan (KYRGYZST).

Od 29. maja do 1. juna 2018. godine u Kišinjevu, Moldavija, održana je ISO-ova **regionalna obuka o upravljanju razvojem nacionalnih standarda upotrebom projektnog menadžmenta**, koju je organizovala Međunarodna organizacija za standardizaciju (ISO) u saradnji s Institutom za standardizaciju Moldavije (ISM).

Privredna komora Republike Srpske u saradnji s Institutom za standardizaciju Bosne i Hercegovine, Republičkim zavodom za standardizaciju i metrologiju Republike Srpske i Institutom za standardizaciju Srbije od 7. do 8. juna 2018. godine u Banjoj Luci organizovala je **seminar „Zahtjevi za rad različitih tijela koja obavljaju kontrolisanje prema ISO/IEC 17020:2012“**.

Dana 29. maja 2018. godine održana je **konferencija „Trenutni status i daljni razvoj evrokodova na području zapadnog Balkana“**, koju je organizao Institut za standardizaciju Bosne i Hercegovine (BAS) u saradnji s Češkom kancelarijom za standarde, metrologiju i ispitivanja, a uz podršku Češke razvojne agencije.

Kompanija Sfera d.o.o. Mostar, u saradnji s Mašinskim fakultetom iz Beograda i Strojarskim fakultetom iz Mostara, organizovala je **Petu međunarodnu naučno-stručnu konferenciju "Sfera 2018: Klimatizacija, ventilacija, grijanje i hlađenje"**, koja je održana 28. i 29. marta 2018. godine u Tehnološkom parku Intera u Mostaru.

Obuka za interne auditore prema zahtjevima standarda BAS EN ISO 19011:2015 održana u Istočnom Sarajevu od 12. 11. do 13. 11. 2018.

Obuke Agencije za državnu službu

Tema	Datum
Primjena Zakona o državnoj službi u institucijama BiH	Sarajevo, 3. 12. 2018., 5. 12. 2018.
Prezentacione vještine	Sarajevo, 5. 2. 2018.
Praktična primjena excela (vebinar)	Sarajevo, 23. 4 - 27. 4. 2018.
Procjena uticaja (propisa) i redukcija administrativnih prepreka	Sarajevo, 5 - 6. 3. 2018.
Obuka o procjeni uticaja propisa na korupciju	Sarajevo, 10. 4. 2018.
Efficient and Effective Writing in English – Business and Report Writing Skills	Sarajevo, 18 - 22. 6. 2018.
Govor tijela (vebinar)	Sarajevo, 29. 11 - 4. 12. 2018
Upravljanje stresom	Sarajevo, 19. 2. 2018.
Međunarodni odnosi i diplomatija	Sarajevo, 14. 5. 2018
Mobing (e-kurs)	Sarajevo, 5. 2. 2018.
Sukob interesa u institucijama BiH	Sarajevo, 11. 6. 2018.
Ustavna zaštita ljudskih prava i građanskih sloboda	Sarajevo, 20. 11. 2018.
Emocionalna inteligencija (vebinar)	Sarajevo, 21. 5. 2018.
Kako komunicirati na višem nivou (napredne vještine komunikacije) – webinar	Sarajevo, 4. 6. 2018.
Specijalistički kurs engleskog jezika B2	Sarajevo, 3. 8. 2018
Strateško planiranje (e-kurs)	Sarajevo, 10. 9. 2018.
Kreiranje, provjera, provođenje i kontrola strategija odnosa s javnošću	Sarajevo, 10. 9. 2018.

11 Promocija Instituta, standarda i standardizacije

Tema	Datum
Interne komunikacija	Sarajevo, 8. 2. 2018.
Vještine komunikacije sa strankama	Sarajevo, 13. 2. 2018.
Interpersonalne vještine	Sarajevo, 6. 3. 2018.
Obuka za novozaposlene državne službenike	Sarajevo, 29. 11 - 17. 12. 2018.
Instrukcija za budžetske korisnike broj 1	Sarajevo, 29. 11 - 17. 12. 2018
Računovodstvo i finansije	Sarajevo, 12. 11. 2018.
Praktična primjena Power Pointa (vebinar)	Sarajevo, 4. 6 - 8. 6. 2018.
Priprema Srednjoročnog programa rada Savjeta ministara BiH	Sarajevo, 5. 3. 2018.
Strateško planiranje (e-kurs)	Sarajevo, 3. 8 - 3. 9. 2018
Interna revizija u funkciji unapređenja finansijskog upravljanja i kontrole i stvaranja dodatne vrijednosti u institucijama BiH	Sarajevo, 22. 11. 2018.
Kancelarijsko i arhivsko poslovanje	Sarajevo, 19. 11. 2019.
Kako komunicirati na višem nivou (napredne vještine komunikacije), vebinar	Sarajevo, 4. 6 - 11. 6. 2018.
Kako komunicirati na višem nivou (napredne vještine komunikacije), vebinar	Sarajevo, 12. 6. 2018.
Primjena Zakona o državnoj službi u institucijama BiH	Sarajevo, 3. 12. 2018.
Vještine komunikacije sa strankama	Sarajevo, 14. 9 - 21. 12. 2018.
Specijalistički kurs engleskog jezika B1	Sarajevo, 14. 9 - 21. 12. 2018.

INSTITUT ZA STANDARDIZACIJU BOSNE I HERCEGOVINE

